

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کلیاتی از علم حقوق

اهداف

۱. آشنایی کلی با علم حقوق: جنبه عمومی و اختصاصی بحث برای دانشجویان مدیریت ساخت/کارشناس رسمی دادگستری
۲. آشنایی با اهمیت مفاهیم اصطلاحات تخصصی حقوقی در قراردادهای و آثار آن

نظام های اصلی حقوقی دنیا

۱- کامن لا

۲- رومی - ژرمن

۳- فقه

تقسیم بندی حقوق

۱. حقوق خصوصی: روابط بین اشخاص (حقوق مدنی، حقوق تجارت و ...)

۲. حقوق عمومی: روابط دولت با دولت و اشخاص (حقوق اساسی و ...)

شاخه های مختلف علم حقوق

- ✓ حقوق مدنی: اشخاص و حمایت از محجورین / اموال و مالکیت / قراردادهای الزامات خارج از قرارداد / خانواده / عقود معین / شفعه، وصیت و ارث
- ✓ حقوق کیفری (جزا): جرایم (علیه اشخاص، علیه امنیت، علیه اموال)، مجازات
- ✓ حقوق اساسی
- ✓ حقوق تجارت: اشخاص، شرکت ها، اسناد و اوراق تجاری، ورشکستگی
- ✓ حقوق بین الملل: خصوصی، جزا، تجارت، سازمان های بین الملل و ...
- ✓ حقوق اداری
- ✓ حقوق کار
- ✓ حقوق ثبتی
- ✓ حقوق بشر
- ✓ آیین های دادرسی (قوانین شکلی)

حقوق تطبیقی نوعی روش مطالعه می باشد.

منابع علم حقوق

۱- قانون

قانون اساسی

قانون عادی

۲- عرف

۳- رویه قضایی

۴- عقاید علمای حقوق

۵- اصول کلی حقوقی

منابع حقوق اسلامی امامیه

❖ قرآن

❖ سنت

❖ عقل

فقه

علم اصول (استنباط)

حکم (قانون)

برخی اصول فقهی (حقوقی)

- قاعده لاضرر
- اصل استصحاب
- اصل صحت
- مطلق و مقید
- عام و خاص

مثال : اذن در شیئی، اذن در لوازم آن است.

حقوق ایران

۱. فقه امامیه

۲. حقوق رومی - ژرمن

حقوق قراردادها

ماده ۱۸۳ قانون مدنی:

عقد عبارت است از اینکه یک یا چند نفر در مقابل یک یا چند نفر دیگر، تعهد بر امری نمایند و مورد قبول آنها باشد.

دکتر کاتوزیان: تلاقی دو اراده به منظور ایجاد اثر حقوقی

عمل حقوقی

۱- عقد: دو طرف دارد (بیع، اجاره، وکالت و ...)

۲- ایقاع: یک طرف دارد (طلاق، شفعه و ...)

حقوق قراردادها

ماده ۱۰ قانون مدنی:

قراردادهای خصوصی نسبت به اشخاصی که آن را منعقد نموده اند، در صورتی که مخالف صریح قانون نباشد، نافذ است.

حقوق قراردادها

ماده ۱۹۰ قانون مدنی:

شرایط اساسی صحت هر معامله:

۱- قصد طرفین و رضای آنها

۲- اهلیت طرفین (عقل، بالغ، رشید)

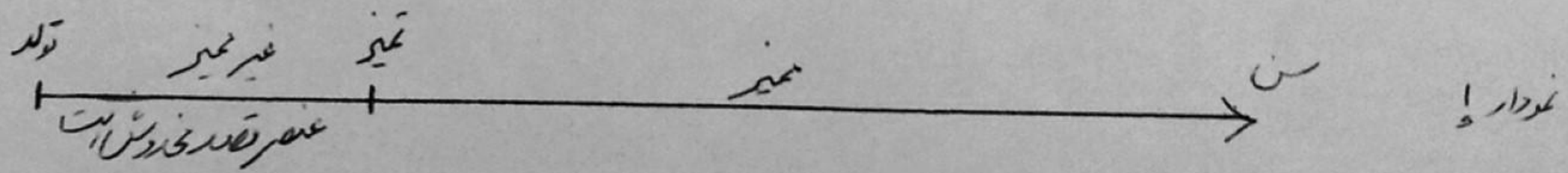
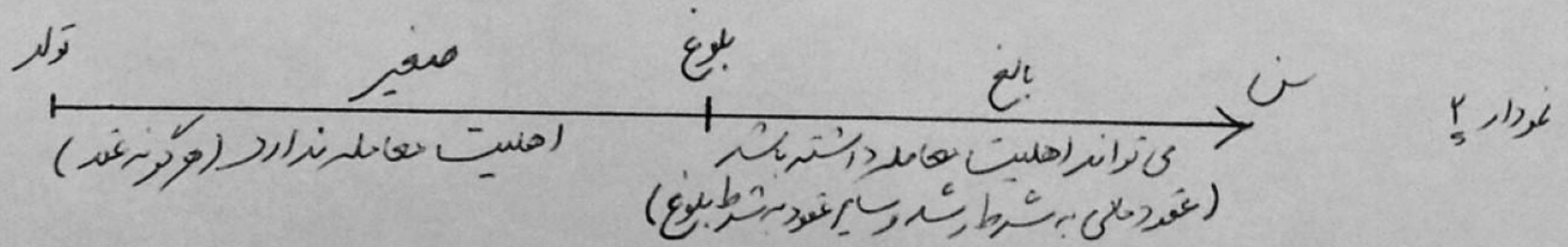
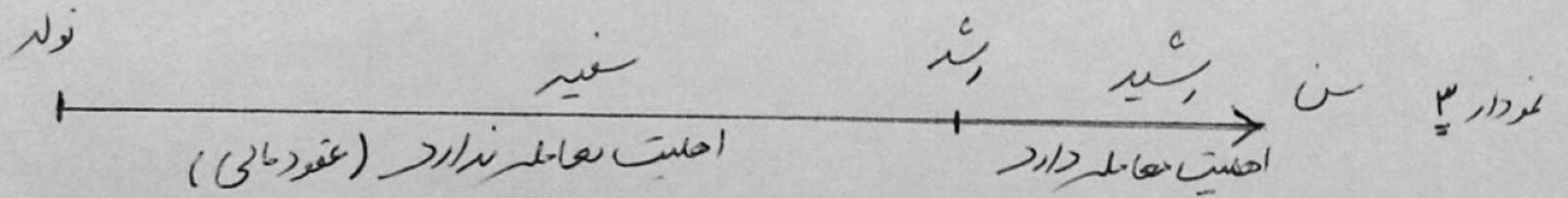
عقل در مقابل مجنون

بالغ در مقابل صغیر

رشید در مقابل سفیه

۳- موضوع معین که مورد معامله است

۴- مشروعیت جهت معامله

معین بودن موضوع

منظور از معین بودن موضوع آن است که تعهدی که طرفین قرارداد می پذیرند باید کاملاً معلوم و مشخص باشد. ماده ۱۰ قانون کار در این زمینه می گوید:

قرارداد کار باید حاوی موارد ذیل باشد

- الف- نوع کار یا حرفه و یا وظیفه ای که کارگر باید به آن اشتغال یابد.
- ب- حقوق یا مزد مبنا و لواحق آن..

معین بودن موضوع

با توجه به موارد دیگر قانون مدنی معین بودن موضوع قرارداد مستلزم وجود شرایط زیر نیز می باشد:

- الف- موارد معامله باید مالیت داشته باشد (ماده ۲۱۵).
- ب- دارای منفعت عقلایی باشد (ماده ۲۱۵).
- ج- متضمن منفعت مشروع باشد (ماده ۲۱۵).
- د- مورد معامله باید مبهم نباشد (ماده ۲۱۶).
- ه- موضوع قرارداد باید به نحوی باشد که عمل به آن مقدور باشد (ماده ۳۴۸).

مشروعیت جهت معامله

■ ماده ۲۱۷ قانون مدنی مقرر می‌دارد: «در معامله لازم نیست که جهت آن تصریح شود ولی اگر تصریح شده باشد باید مشروع باشد والا معامله باطل است»

■ ماده ۲۱۸ قانون مدنی که در سال ۱۳۷۰ نسخ گردیده است مقرر می‌دارد که: «هرگاه معلوم شود که معامله به قصد فرار از دین واقع شده است آن معامله نافذ نیست»

اشخاص

۱- حقیقی

۲- حقوقی

۲-۱- شرکت های تجاری

۲-۱-۱- تضامنی

۲-۱-۲- مسئولیت محدود

۲-۱-۳- سهامی (عام و خاص)

با تشکر از

جناب آقای دکتر الوانچی

و سایر دانشجویان عزیز

مهدی خانی پور

دانشگاه صنعتی شریف

پاییز ۹۶